

Letnik III.

Št. 52.

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrkih 30. avgusta 1917

Napornost gorskih straž.

Nori Jona.

Spisal Jan Neruda. — Prevel M. J.

Bebec Jona je bil kakor ustvarjen, da je zabaval in kratkočasil mladino. Bil je star okoli osemnajst let, a je izgledal kakor trinajstletni deček. Kadar se je vračal od trgovca, kamor ga je poslala mati — kajti dalje se ni upal za nobeno ceno — ga je obkročila naenkrat jata dečkov, ki so skakali okoli njega in vpili:

»Jona je tu! Bebec Jona!»

On pa je, kakor da jih ni videl, nadaljeval počasi svcjo pot z velikim trudom in težavo, težko sopeč. Včasih se je začel zibati na vse strani, kakor da ga ne morejo več nesti pretanke noge.

Kadar so mu otroci zaprli pot in ga začeli suvati in dražiti, jim je obrnil svoj obraz in iz oči je gledalo plašno vprašanje. Trenutek je nemo postal, potem se zganil, kakor da ga že išče smrt, in gledal, kako bi prišel ven iz te gruče.

»Jona! Jona!« so začeli spet vpiti vseprek v tonu poulične drhali, kakor hitro so zapazili, da se hoče pomakniti naprej. On pa se ni nikdar branil.

Ko je slednjič z velikim trudom prišel domov, je odložil svoje stvari in sedel molče k peči.

»Pojdi k meni, Janezek, sem! Vzemi stolček in se vsedi,« ga je nagovarjala leto starejša sestra, vitko, plavalas dekle, in odložila svoje šivanje iz rok.

Počasi je privlekel stolček k njenim nogam. Sklonila je glavo v svoje naročje, on pa je tiho jokal, da bi se ga še Bog usmilil; sestra ga je božala in ljubkovala, pri tem pa se je s težavo ubrala solz.

»Saj nisem neumen, ne?« je plašno dihal te besede. Njegov slaboten glas se je tresel.

»Seveda nisi! Saj imaš pamet, Janezek!»

»In ti me ljubiš, kajne! In jaz nisem bebec!« In po obrazu norca se je razlil blažen nasmeh.

»Pa vzemi zdaj gosli in kaj zaigraj!«
»Jaz že ne bom poslušala spet njegovega goslanja in cviljenja! Zvečer naj igra pod streho, kolikor hoče!« je ponavadi godrnjala njegova mati. Jona je molčal in pogledaval svojo sestro, pazno motreč vsako njeno kretnjo.

Mati in brat ga nista ljubila, imel je na svoji strani le sestro in te se je oklenil z vso silo in ljubeznijo, kolikor je je poznal njegov omračen um. V okolici so govorili, da ima neko posebno zmožnost; kakor je on igral na violini, tako ga ni mogel nihče prekositi in vendar ni imel

v njem neko podobnost z mrtvimi, rume-nimi voščenimi kipi, katere sem videl na cerkvenih oltarjih.

Bil je nedeljski večer. Vsa narava je bila ovita v neko čarobno zagrinjalo. Nebo je bilo modro in temno, kakor azur, tu pa tam so se že iskriale srebrne zvezdice, kakor misli blaženih in med njimi je plaval velik, svetel mesec, oblivajoč s svojim sijem vode in gore, zlateč nizke kočice in ponosne, visoke cerkvene stolpe.

Šumno življenje, kakršno vlada navadno ob večerih po hišah, je zamrlo. Ženske, katere so še preje čebljale in se

K vojni napovedi Kitajske Nemčiji in naši monarhiji. Kitajska je najobljudenejša država, nad 360 milijonov skoro izključno domačinov; mnogo stoletij cesarstvo, je postala pred kratkim ponovno republika. Glavno mesto je Peking. Prebivalstvo, vere je poganske, se bavi ponajveč z industrijskimi izdelki in trgovino; poljedelstvo da poleg drugih pridelkov največ riža, tobaka, čaja; razvita je tudi sviloreja. Vojaštva postavi lahko nad 2 milijona mož (vojaštvo je ententa, ki ima tam velik vpliv, tekem teh treh let brezdvomno izpopolnila.)
Vojno brodogje ni velikega pomena.

Mestna vrata in prometna ulica v Pekingju.

nobenega učitelja. Le da ni igral nikakih znanih pesmic in da se je njegova pesem glasila čudno žalostno in nerazumljivo navadnim ljudem, kakor njegovo obnašanje.

Jona je stanoval v isti hiši, kjer sem tudi jaz preživel svojo prvo mladost. Po-

znal me je in me pozdravil, kadar me je videl na cesti. Reči moram, da mu nisem storil nikoli nič zalega, kljub temu, da sem bil takrat poskočne narave in hude krvi.

Njegov obraz, koščen oled, se mi je zdel nekaj posebnega. Moja otroška fantazija jenašla

s smehom prepirale sedeč na stopnicah, pred vrati ali na balkonih, so šle že počivat. Le na edini galeriji tretjega nadstropja sta sedela še dva mlada človeka, dekle in mlad mož, oba zatopljena v pogovor.

Bila sta zaročenca in naslednjega dne sta se nameravala poročiti. Nevesta je bila lepa Marija, sestra Jone, ženin pa je bil mlad, toda priden in pošten delovodja v tovarni. Dobil je službo v neki tovarni na deželi in zato je hitel, da bi se poroka v najkrajšem času zvršila.

Sedela sta tu že dolgo. Ker je vladal v hiši še šum, sta govorila zaročenca le šepetajoče, kakor da se bojita zunanega sveta in se hočeta le sebi odkriti; zdaj, ko se je zgrnila vsepovsod tišina, je postal njihov razgovor glasnejši, kakor da hočeta imeti noč za pričo njihovih načrtov, obljub in sreče.

Nekaj blaženega morajo biti za zaročenca ure pred dnevom poroke. Le nekdo je v njihovi bližini izražal svoja čustva glasneje kot onadva, pa ju ni motil. A njegova čustva niso bila zlato zvoneča, temveč so bili otožni vzdih, srce pretre-sujoči akordi, ki so se združili v žalostni fantastni pesmi.

Pesem je pel bebec Jona, drugače tih in molčeč, zdaj silen v izražanju svoje boli. Niso ti akordi prihajali iz njegovih slabotnih prsi, drugo sredstvo je odkri-

Ena najlepših cest v Pekingju, z drevoredom sredi hodnika.

valo njegova sanjava čustva in lahko si jih lahko doumel. kadar so njegovi beli prsti pritiskali na tresočo se struno, zdaj močnejše, potem slabeje, če je njegova roka potezala lok in izvabljala strunam zdaj silne, potem spet bolešno jokajoče in umirajoče zvoke.

Da, Jona je imel nekaj posebnega v sebi, njegova duša je drhtela v nadzemskih sanjah.

Marija je ženina objela.

Jona je nekaj premišljeval, potem pa šel počasi in tiho nazaj na svoj prostor. Spet se je vsedel na stol, naslonil glavo na roke in zrl v mesec. Po licih so mu tekle velike solze, a dal ni nikakega glasu od sebe. Ustnice so se počasi odprle in v presledkih je plašno vzdihoval: »Vedel sem, ona me ne ljubi tako vroče, kakor njega!«

Toda ko ga drugo jutro, na poročni dan, le ni bilo od nikoder, so bili radi njega v skrbeh. Našli so ga res pod streho — mrtvega.

Marija je obhajala poroko nekaj mesecev kasneje.

Na kmetih.

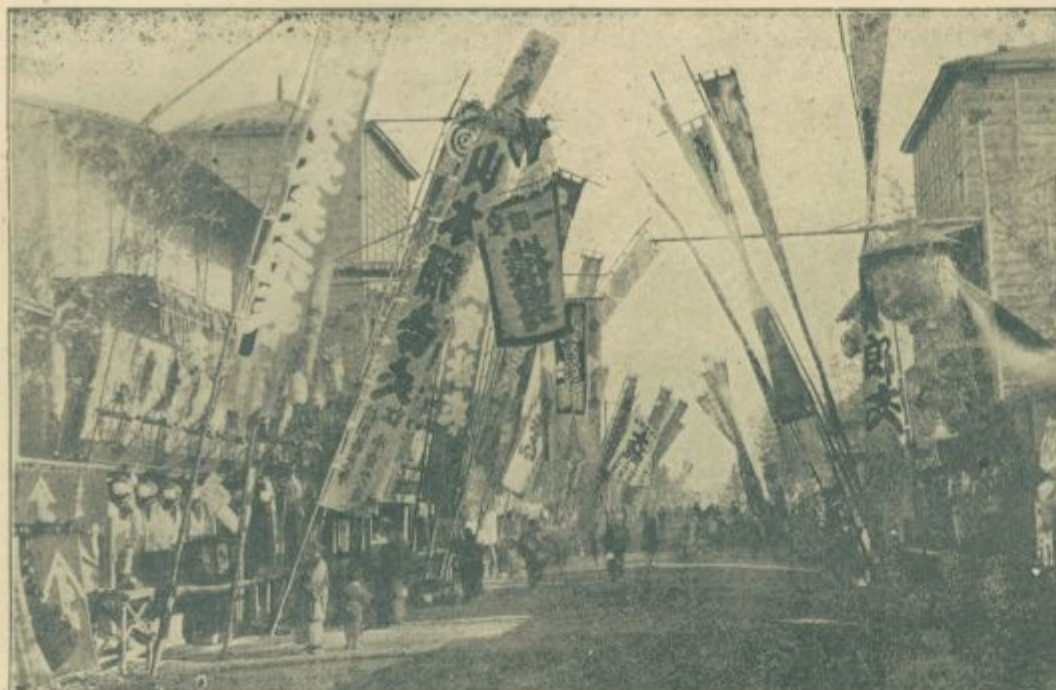
Iz dnevnika občinskega pisarja. — Na svetlo dal Jože Plot.

Ob enajstih zvečer sva tovorila s Pelkulo po klancu navzgor k hišam. Sam Bog mi je poslal to žensko. Ko sem se sam samcat pripeljal do končne postaje v Fabriški vasi, sem se bal, da bom tudi edini potnik izstopil iz vlaka. Kam se naj obrnem, tujec jeruzalemski? A kmalu se je prikazala iz sosednjega vagona postavna Dolenjka z ogromno, belo canjo pod pazduho. Pomenila sva se, odkod in kam, jaz da k županu Mercini, in brž sva dognala v svoje veliko veselje, da sva oba namenjena v faro in občino sv. Luke. »Bog ti daj zdravja na duši in na telesu!« sem na tihem voščil, potem vso pot svoji zgovorni spremljevalki. Ženska mi je povedala, da je šla v Novomesto obiskat sina, ki je tudi študiral, in leži zdaj kot jetičen korporal v tamošnji bolnici; nesla mu je kruha in češenj, za domov si je pa naložila umazanega perila.

Ko sva hodila mimo tovarniških hiš, so bile luči že pogasnjene in mala okna nastežaj odprta; izza njih se je oglašalo naddušljivo hropenje spečih delavskih družin.

»Tukaj so ubogi ljudje, rudarji, a pri Svetem Luki so kmetje, bogatini, boste videli, tam se dá še živeti,« me je tolažila.

Samo v gostilni je še gorela svetilka; oštir je sedel za mizo, kadil pipo in bral časopis; pred njim je stala polna steklenica. Iz line neke barake je slonela na cesto moška glava, pokrita s franžasto kapo ruskega ujetnika. Ko sva mu rekla: »Dober večer!« se je Rus silno zdobrovoljil, pokazal na najino prtljago in momljal: »Aha, hm!«

S trgovskimi reklamami našarjena ulica v Pekingju.

Njegova otožna pesem je spremljala šepetajočo govorico zaročencev. Bila sta s seboj zaposlena, da bi čula zamolklo pesem — saj se človek navadi s časom na vse, tudi na stokanje in ihtenje bednih...

Nista videla bebca, kajti igral je Jona nad njima.

Hiša, v kateri smo stanovali, je bila starinska, grdo zidana. Streha je imela na vsako stran še dva prizidka in v enem izmed njih je čepel ob lepih večerih Jona s svojimi gosli. Tukaj je bil tudi danes.

Bil je že zgoraj, ko je prišel ženin k svoji nevesti, in je potezal lok po strunah, brez utrujenosti, igral silno dolgo pesem, vedno enako v boli in otožnosti, ali vsak akord je različno izražal te elegije. Njegove fantazije so bile umetniške skladbe.

Naenkrat je sredi skladbe prenehal, kakor da so mu strune odrekle. Roke, v katerih je držal gosli, so padle ohlapno doli in le njegov suh obraz, obrnjen proti luni, je ostal nepremično, kakor da je okamenel. Po dolgi pavzi je počasi vstal. Previdno je odložil gosli in lok in korakal tiho, kot da se boji sam svojih korakov do strešnega roba.

Sklonil se je čez strešni zleb in gledal na dvojico, ki je sedela še vedno na balkonu.

Lahna senca je švignila mimo meseca. Zaročenca sta ravno govorila o njem, o Joni, s pritajenim glasom. »Zdi se mi, da sem opazil, da je danes Janezek zelo žalosten. Ali se najbrž že bliža smrti?« je vprašal Marijo delovodja. Jona pa je zgoraj lahko zmajal z glavo.

»Vedno je žalosten, ubogi, posebno zadnje dni,« mu je odgovorila Marija. »Vedno me izprašuje, če bom jaz pred njim umrla. Kaj neda, dragi, ko se poročiva, ga vzameva k sebi na svoj dom?«

»Od začetka ne,« je rekel delovodja, »potem že lahko pride.«

Tako je sedel dolgo, dolgo in solza za solzo je drsela preko njegovih lic, kakor da ga hoče težka bol uničiti — od vratu je odvezal ruto in si brisal moker obraz.

Končno se je dvignil in izginil v podstrešju. Gosli in lok je pustil v sobici.

* * *

Ker je imel Jona navado včasih spati pod streho, zato ga tudi to noč niso iskali.

Vrata kitajskega zidu in kupčijsko zbirališče.

»Nimam nič več, nič!« je klicala Pelkula in mu že hotela razkazovati, kaj nosi v košari. Rus je pobesil glavo in bojzljivo voščil lahko noč.

Dolina se je zožila, blatna cesta se je vila skoz gorsko zaseko. Noč je bila pošastno temna, nad umazanimi oblaki je mrkala luna, da je le rdečkasta lisa prosevala z neprijaznega neba. S težavo sva brozgala po lužah.

sem mogel opaziti. Ljudje so že spali, v temi sva tavela mimo hiš. Psi se niso niti oglasili, le droben, črn pinč me je pritekkel povohat; a menda je takoj izsledil kos uradnosti v moji osebi, ker ni naznačil nobenega protesta. Pri županovi hiši, kjer so se še svetila zastrta okna, sva obstala.

»Odpi, Lojze!« je zaklicala moja spremljevalka. Enega gospoda iz Ljubljane sem ti pripeljala.« Nič odziva.

spano dejal Tevželj, skobacal na kamenje pod oknom in potrkal.

»Očka, slišite, očka! Tajnik je prišel.«

»Že grem, že grem,« se je slednjič odzval glas od znotraj. Nato je občinski poglavar odprl hišne duri, s svečo v roki in otirajoč nos z majolkasto ruto, kakor bi se mu hotelo kihnuti. Fleten, petdesetleten mož.

»Kar noter!« je velel gostoljubno in prostodušno, kakor znajo le kmetje. »Ste vlak zamudil, kajne? Prav, prav, zato ne bo nič večerje. Kar noter in lepo za mano! Pa adijo, Pelkula! Tevželj, primi svečo!«

Sam je nemudoma izginil v izbo ter se vrnil z otiračo in kosom kruha. »Iz roke v roko, pa bo najhitreje v želodcu,« je menil, moleč mi večerjo. »Le lepo za mano!«

In smo šli v podstrešno sobo, precej grdo se spotikajoč na strmih stopnicah razen Tevžlja, ki je od zadaj nosil svečo.

»Da le ni zamere za to pozno uro!« sem si mislil. »Pripraven župan.«

Vrhu stopnic se je župan oddihnil in gromko kihnil.

»Bog pomagaj!« je voščil Tevželj.

»In tebi, ki svečo od zadaj nosiš!«

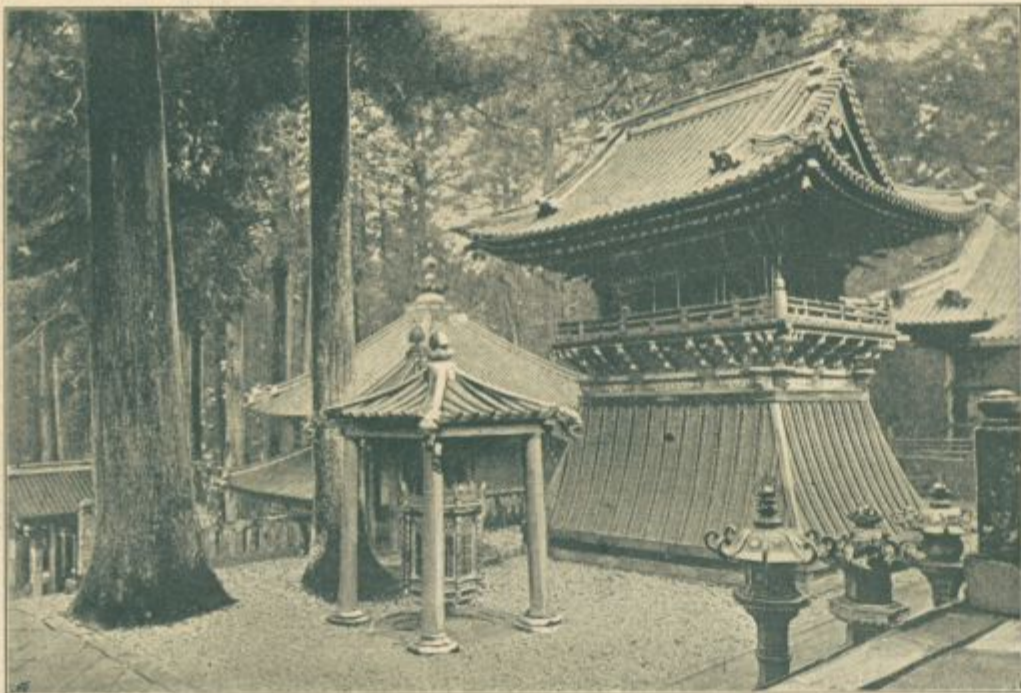
»Prosim!« je odprl župan vrata in se zravnal ob podbojih. Hlapče ni vedel, če velja tudi njemu ta nenavadni »prosim!«, in je spet ponižno ostal v ozadju.

»Tevželj, ali si res tak mevželj!« ga je ukoril gospodar, mu vzel svečo in velel prinesiti skledo vode.

Na vratih sem opazil napis: Uradne ure v četrtek in nedeljo od 8. do 12. ure. Čez lepenko sta se rdečili dve debeli črti in popravek: Zmerom.

»Tako namreč hočejo naši občani,« je pojasnil župan. »Da bi zmerom sedel v kancliji, kdo bo pa oral, kosil in vozil? Zato potrebujem pomočnika. Pa ne bo tako hudo,« me je brž pomiril.

Soba je prav vidno predstavljala občinsko pisarno. Skladanice knjig in map, zveznji zaprašeni razglasov, kupi posvaljkanih aktov, raztrgan in zmečkan papir, vsevprek, po predalih in stolah, na mizi

Kitajska malikovalnica.

»Kadar luna mrkne, vsaka duša k peklenščku zdrkne,« me je pogledala spremljevalka. »Kdor umre ob takem času, ima satan največjo oblast nad njim.« Potem je pa menila: »Pa bi pustili košaro v Fabriški vasi! Župan ima tri konje, v kočiji bi Vam jo lahko pripeljal.«

Toda, Bože dobrotni, saj je moje hrbtišče še pred nedolгим časom nosilo tornistro po judenburških hribih, brez tolažbe na boljše čase! Takrat sem bil vesel, če je bilo v juhi toliko fižolov, da sem prej dokončal menažo, preden bi bil mogel prešteti tisto drobnjav.

Pelkula mi je potem pravila, kako po priliki izgledajo razmere v občini sv. Luke.

»Veste, to si morate zapomniti, pri nas smo kmetski ljudje. Naš sv. Luka se po kmečko suka. In nič Vam ni treba reči: gospod župan! ali kaj takega. Naš Mercina je dober človek, kmet, kakor smo mi drugi. Seveda, pisati zna, brati zna in govoriti kakor malokdo nas drugih. Ali zategavoljo mu vseeno pravimo: »Očka.« N. pr. midva z županom se tikava, in če mi je treba, grem k njemu, in mu rečem: »Ti, Lojze, boš napravil prošnjo?« »Zakaj pa ne?« in jo naredi. Pri nas ni nič onegavljenj!«

Ko sva prispela pod hrib, je naju že curkoma oblival pot. V zvoniku sv. Luke je odbila enajsta ura s ponižnim, razplatenim glasom.

»Bolj majhen piskerc imamo,« je žalostno dejala. »In smo imeli tako lepe zvonove! Dva so nam vzeli, cela fara se je stresla, ko so jih vrgli iz lin. Kdaj jih dobimo nazaj, kaj menite?«

Jaz ji tudi nisem vedel odgovoriti. A videl sem, da ji je bilo pri mislih na zvonove resnično hudo, skoro tako, kot prej, ko je govorila o svojem sinu. Medtem sva prispela po klancu v vas. Jezilo me je, da ravno danes luna mrka. Še cerkve ni-

»Že spiš, Lojze?« je vztrajala ona in ropotala z vežnimi vrati. V razsvetljeni izbi je zaškripala postelja. Pred bližnjim hlevom se je zganila senca, bosonog, kuštrav fant se je razkoračil pred nama, z rokama v žepih.

»Alo, Tevželj!« ga je Pelkula ročno pozvala. »Ali niso več pokoncu?«

»Saj so ravnokar pozaprl,« je za-

Kitajska gledališka umetnost. Predstava v čast Te-Uanu, duhu Rumene reke (Hoangho), ene največjih na Kitajskem, ki vsako leto silno poplavi, kar pač tudi poljedelsko izkoristijo.

in pod mizo. S sten je mahalo oguljeno platno s predpotopnim zemljevidom, par pozivnih razglasov in »Pozor na živinsko kugo!« Pravi nad posteljo naj bi me strašila »notificazione del mobilimento« (laška menda zato, da je izgledala pisarna bolj učeno), spominjajoč me na tisto do srca idočo: »Odperta noč in dan so groba vrata!«

»Je malo bolj križkraž ta reč,« je dejal in se položil na stol, natovorjen z visokim naložkom takovih »reči«.

Stol je zaškripal, skladanica se je začela udirati z obeh plati.

»Opala!« je menil dobrodušno in zastavil polom. »Ampak jaz pravim, kmetovanje in pisanje mora iti križkraž. Križkraž!« in je vrgel z desnico knjigo na občinsko blagajno, z levico je porinil zveženj aktov pod mizo. »Vi boste uredil to reč, kakor boste hotel. Bolj pripravno je, če je urejeno, in človek ve, kaj prime. Ah, veste, takole boste napravil in napisal nad slehern predalček: tukaj leže rešene reči, tele so še nerešene, tukaj so podpore, tukaj plačilne pole in davkarske reči, tukaj spet aprovizacijski izkazi in take reči, tam mlevske karte, tam spet potni listi in tako naprej. Bo šlo vsaj hitreje s podpisovanjem in odpravljanjem. Veste, zadnjič enkrat smo ravno konje podkovali, pa je vsakih pet minut prišlo kakšno ženšče. In sem priložil v prošnjo za žetveni do-

moj tajnik, učitelj Glina, če ste ga poznal, začel s tem delom, pa je moral zamenjati pero s puško. Bolj pusta reč, a Vi jo brž končate. Saj je vse napisano v rubrikah, boste že vedel. In tukajle so kazenske karte... Tako, pa lahko noč Vam bom voščil!«

Odgrnil je še mimogrede posteljo, pri čemer je zarinil par zemljiških map pod posteljo in s prijaznim nasmeškom postal med vrati.

»Ja, lahko noč, no!« In je kinkajoč jo odkrevsal po stopnicah navzdol.

Prvi vtis: ljubezniv šef, ta gospod župan!

Ko sem odpiral okno, je še zmerom tičala pod hlevom Tevžljeva senca. Fante je klavrno prepeval.

»Koliko si pa star?« bi ga vprašal, a sem se lepo pripravil za spanje. »Preden se izpoznam po tej navlaki!« me je nekoliko zaskrbelo. Odpri sem še nekaj knjig, da bi v bolj uradnem duhu legel k počitku. Ženitovanske bukve so bile bogato ilustrirane: v inicijalih in po robovih

Življenje v pristanišču.

so plesali novoporočenci, prešerni in široko kranjski, kakor da jih je slikal Maksim Gaspari. (Vsa čast nadebudnemu gospodu Glini!) Iz zapisnika psov sem povzel, da je pasje prebivalstvo v občini Sv. Luke zelo mnogovrstno in individualno; ugledal sem imena: Špijon, Tiger, Mica, Turk, Dečko, Grdavž, Diana, Hektor, Vali, Čali in Šnopsarja tudi ni manjkalo. V zapisniku občinskih sej sem prebral par originalnih stavkov: »Gospod župan vprašajo, če ima kdo kaj zoper podporo Janeza Obahe iz našega žepa. — Janez Pirc izjavi v imenu

Leža in pokrajina kitajskega pristanišča.

pust mesto zdravniškega izpričevala potrdnico živinskega oglednika, da je naša šeka res breja. Ha, ha! In betičnik na glavarstvu je vrnil tisto pisanje: »Po neugoditvi s pripombo, da županstvo skrbneje vrši svoje posle!« Mar je to čudno? Kaj bo čudno, ha, ha! — Razumete? Saj Vi ste študiran človek, brati znate, pisati znate, še bolje kot jaz, in boste že sami videl, kaj in kako je s to rečjo.»

Jaz, študiran človek, ki umem brati in pisati še bolje kot župan Mercina, a sem vkljub temu komaj oddaleč slutil, kaj in kako je s tisto »rečjo«, sem v očigled enostavni razlagi pritrjal njegovim željam.

Župan še ni končal uradnega uvoda, ko je prilomastil Tevželj s polno skledo vode, ki se je razlivala po tleh in mu curljala od hlačnic.

»Pob, veš, kdaj boš vstal jutri?«

»Ne,« se je pomuzal Tevželj.

»Čakaj, ti pridem že povedat!«

»Pa ne prekmalu!« je še zavaljal Tevželj in jo ubral po stopnicah.

»Ravnoprav ste prišel. Jutri začnete takoj s kazenskim protokolom. Kar tole knjigo boste popisal, dozdej je izpolnjena le prva plat. Čez tri dni moram kazenske karte orožnikom vrniti. Je bil sicer že prejšnji

Krasen velikanski čoln bivše kitajske cesarice-matere.

vseh, da nimajo nič zoper to...« V isti knjigi sem našel listič nastopne vsebine:

„Ljubi Vinko, glej, kaj deklamirajo otroci o Tebi!
Učitelju Glina Zato je šel Glina
je zmanjkalo vina, k županu Mercina,
čeprav je še mlad, — Bog živi Mercina
pa srka ga rad. in tajnika Glina!“

Dobrodušni naslovljenec je pa napisal pod to obrekovanje:

„Ne hčere, ne sina
po meni ne bo,
dovolj je spomina,
saj pesmi pojo
učitelja Glina.“

Zraven je bila pridejana sličica, kjer iste spretno roke tehtajo nekega kratko-blačnika na ušesih in ga ilustrator vprašuje, če je že videl Benetke — — —

(Dalje.)

Po svetu.

Pismo papeža Benedikta XV. za mir vladarjem vojskujočih se držav.

Trajno papeževo delo med vojsko.

Od začetka svoje vlade smo imeli vspricho grozot in strahot, ki vsled vojske divjajo čez Evropo, namen, držati se treh stvari, in sicer: da ne držimo z nobenim, ki so v vojski med seboj, kakor gre to onemu, ki je oče vseh in ki vse svoje otroke enako ljubi; da se neprestano trudimo, vsem kolikor mogoče dobrega storiti in pri tem nič ne gledamo, kdo da je, kakšen jezik govori in katere vere je, kakor nas to uči splošna zapoved ljubezni do bližnjega in kakor posebej moramo delati kot Kristusov namestnik; da, kakor se poslancu miru spodobi, vse poskusimo, kar je v naši moči, kolikor mogoče pospešiti konec te strašne stiske, zato da narode in vladarje opomnimo, da se premagajo in da razmišljujejo, kako priti do pravičnega in trajnega miru.

Vsakdo, ki nas je na potu teh treh bridkostnih let spremljal pri našem delu, je spoznal brez težave, da smo vedno ostali zvesti svojemu sklepu, biti nasproti vsem nepristranski, in da smo se trudili jim kolikor mogoče dobrega storiti; prav tako pa smo neprenehoma opominjali narode in vladarje v vojski, da naj se bratovsko spriznajo, dasi tudi nismo vsega naznanili svetu, kakor smo v dosego tega namena storili.

Ob koncu prvega leta vojske smo se obrnili do narodov v vojski, nujno smo

Kitajsko predmestje.

jih spodbujali in tudi pot pokazali, kako doseči sporazumljenje in za vse častni mir. Žalibog, da našega klica niso poslušali in da se je vojska še dve leti nadaljevala, z

vsemi svojimi grozotami. Vojska je celo še bolj podivjala in se širila po suhem, po morju in po zraku. Razdejanje in smrt sta divjali po mirnih in neutrjenih selih, med popolnoma nedolžnimi ljudmi. Nikdo pa si ne more misliti, kako se bo trpljenje pomnožilo in poostrilo, ako po teh treh

Kitajec blagoslavlja mlado setev.

krvavih letih vojska divja še cele mesece ali celo leta. Ali naj se izobraženi svet res spremeni v grobljo smrti? Ali naj res slavna in cvetoča Evropa, kakor od blaznosti obsedena, sama dere v propad in se sama sebe popolnoma uniči?

Mi ne gojimo nobenih svojih političnih namenov in se na prigovarjanje in sebično vplivanje katerikoli stranke v vojski mi ne oziramo; nas kot skupnega očeta vseh vernikov vodi le čustvene dolžnosti, mi čujemo neprestane prošnje svojih otrok, nas budi na delo glas pameti in človekoljubja; zato v teh strašnih stiskah, ob teh grozečih nevarnostih zopet dvigamo besedo miru in nujno opominjamo na to dolžnost vse one, ki imajo v rokah usodo narodov. —

Ne govorimo pa več tako na splošno, kakor se nam je dozdej primerno zdelo,

sedaj hočemo navesti svoje nasvete, ki so sedaj bolj jasni in izvedljivi; mi pozivljamo vlade narodov v vojski, da se dogovarjajo o naslednjih stvareh, ki naj bi bile nujna podlaga za pravičen in trajen mir; seveda njim prepuščamo, da posamezno na drobno določijo in spopolnijo.

Papeževi nasveti za mir.

Predvsem je glavna misel ta: Na mesto surove sile, meča, mora stopiti duševna moč pravice. Vsled tega se vlade lahko medsebojno sporazumejo, da vsi obenem znižajo armade po dogovorjenih določilih in zagotovilih varnosti. Vojakov naj ostane v armadi toliko, kolikor jih treba vsaki državi, da ohrani javni red.

Namesto vojne sile naj se uvedejo razsodišča, ki bodo ohranjevala blagodejni mir; določi naj se in zagrozi posebna kazen državi, ki bi se branila mednarodne sporne stvari predložiti razsodišču, ali ki bi se branila podvreči se razsodbi tega razsodišča.

Ako tako pozornosti, da je pravica zavlada na prvem mestu, naj odstranijo vse ovire, ki zadržujejo občevarje in promet med narodi; v ta namen naj si po

jasnem dogovoru zagotove pravico, da je morje res prosto in skupno vsem narodom. Tak dogovor bi že naprej spodbil vsak mogoč razpor, pa odprl bi tudi vse nove vire za blagostanje in napredek.

Glede odškodnine in vojnih stroškov ni drugega pota, ta vozil razrešiti, razen v tem, da se postavi splošna načela: Vsakdo nosi svoje vojne stroške, katere bi polagoma poravnal s tem, da se armada zniža in da se ta neskončni dobiček v to porabi. To se mora tem gotoveje izvesti, ker bi bilo nerazumljivo, da bi samo zaradi gospodarskih koristi še nadaljevali s prelivanjem krvi. Ako bi bili pa kakšni prav posebni slučajji in kakšni prav važni vzroki, naj bi se medsebojno poravnali na podlagi pravičnosti in dobrohotnosti.

Ti mirovni dogovori pa, ki bi donášali toliko neizmernih koristi, pa niso mogoči, dokler države ne zapuste tuje zemlje, ki so jo zasedle v vojski. Torej mora Nemčija ostaviti Belgijo in ji zagotoviti popolno politično, vojaško in gospodarsko neodvisnost nasproti vsaki drugi državi. Tudi mora Nemčija zapustiti francosko ozemlje, druge države pa morajo vrniti Nemcem kolonije.

Glede prepornih vprašanj ozemlja, na priliko: med Italijo in Avstrijo, med

Nemčijo in Francosko, je upati, da stranke z ozirom na neizmerne koristi, ki bi jih donal trajen mir z zmanjšanjem stalne armade, spravljivo to vprašanje presodijo in se pri tem ozirajo na stremjenja narodov, kolikor so pravična in mogoča in svoje posebne koristi podrede skupnemu dobremu velike človeške družbe.

V istem spravljivem in pravičnem duhu bi morali presojati vsa druga vprašanja gledé mej in uprave, posebno vprašanja gledé Armenije, balkanskih držav in gledé zemlje, ki je nekdanj spadala k poljskemu kraljestvu, ki mu njegova zgodovina in pa trpljenje zlasti v sedanji vojski opravičeno zagotavlja sočutje vseh narodov.

To so glavni temelji, da se po našem mnenju na njih more preosnovati bodoče

bile borbe na soškem bojišču. Od Tolmina pa do morja vse v megli, vse v ognju, samo bruhanje topov, ki so nosili uničenje in smrt povsod, kamor so zadeli. Poleg njih nad 200 letal v zraku, ki so na ogledih sipala bombe na razne strani. Po dolgi topniški pripravi so se razvili hudi boji pešcev na raznih krajih. Lah seveda je bil v veliki premoči na celi bojni črti; naši so se v kljub temu vrlo dobro držali; odbili so junaki njegove napade skoraj povsod, le pri Avčah in pri Selu je prišel Lah nekaj naprej; nikjer pa do sedaj ni prodril naših postojank. V tej bitki pomagajo Lahu tudi Francozi in Angleži na suhem in na morju.

Hujši napad, kakor je bil ta, pravijo, da je sploh nemogoč. Veliko so trpeli:

naših vojnih ujetnikov do 13.000. Naši so pa tudi ujeli nad 7.000 Lahov. Tolko stoji: ako se v tej bitki Lahom ne posreči priti v Trst, potem gotovo več ne bodo ponavljali brezupnih napadov.

Na Tirolah se je Lah pri Asiago in v Sugano sam umaknil nekaj kilometrov, vendar so naši to umikanje hitro opazili in mu pri umikanju ugrabili veliko vojnega blaga.

Pa tudi na drugih bojiščih je vse živo. Nепrestano so v velikih borbah Francozi, Angleži in Nemci na francosko-belgijskem bojišču, kjer posebno Angleži napenjajo vse sile, da bi vrgli Nemce od belgijske morske obale. Tu in tam so Angleži izrinili Nemce iz kakega kraja, vendar splošno niso nikjer kaj odločilnega dosegli.

razmerje narodov. Ti temelji so taki, da je v prihodnje vsaka taka vojska nemogoča; na tej podlagi pa je tudi mogoče zopet urediti važne gospodarske zadeve in občno javno blagostanje vseh držav, ki so sedaj v vojski.

Te predloge izročamo vam, ki v tem usodnem času vodite usodo vojskujočih se narodov; prešinja nas osrečujoče upanje, da bomo videli njih uresničenje in doživeli konec strašne vojske, ki je vedno bolj le nepotrebno klanje. Ves svet prizna, da je čast orožja na tej in oni strani ohranjena nedotaknjena.

Poslušajte zato našo besedo, sprejmite naš očetovski poziv, ki se z njim obračamo do vas v imenu božjega Zveličarja, kralja miru. Pomislite na strašno odgovornost pred Bogom in pred ljudmi. Od vaših odločb je odvisen mir, je odvisna sreča nešteti družin. Življenje tisočev mladih ljudi, sploh sreča narodov, katerim pridobiti ta blagoslov ste dolžni, vam kliče v spomin vašo sveto dolžnost. Gospod pa naj vas navdihne s sklepi po svoji najsvetejši volji, nebesa naj vam naklonijo sklepe, za katere vam ne bodo hvaležni samo oni, ki sedaj žive, ampak vam bodo tudi prihodnji rodovi pridali lepo ime ustanovitelja miru. Mi smo v molitvi in pokori tesno združeni z vsemi verniki, ki vzdihujejo po miru, in prosimo za vas od Sv. Duha luči in sveta.

V Vatikanu, 1. avgusta 1917.

Benedikt XV.

Z bojišč.

Na vseh bojiščih hudi boji. S tem izrazimo najprimerneje, kako je bilo zadnji teden na bojiščih. Nepopisno strašne so

Kitajski zid. V 3. stoletju pred Kristusovim rojstvom so Kitajci svojo silno državo obdali z zidom, da tako preprečijo dohod drugorodnih plemen in tujih izdelkov. — Zid je že napol razsut.

Karikatura k splošni vojni dolžnosti na Kitajskem.

Opčina, Nabrežina, Trst. — Ker so se naši na nekaterih krajih do zadnjega branili, jih je sovražnik seveda precej ujel, ker jim je z zapiralnim ognjem zaprl pot nazaj. Laški listi pišejo, da so našeli

Na rusko-rumunskem bojišču se Rusi in Rumuni na južnem delu bojišča trdovratno ustavljajo in se branijo z močnimi protinapadi. —

Kdaj bo vendar konec tem morijam?

Delni obris kitajskega cesarstva. (Zemljevid je važen z ozirom na jasen pregled sibirske železnice, kjer so označene gubernije, v katerih je mnogo tudi naših vojnih ujetnikov.)

Kadar bodo narodi v vojski, oziroma njih vladarji poslušali glas papeža Benedikta XV., ki jih je zopet spomnil njih svete dolžnosti, pripraviti svojim podložnim pot do častnega miru. Malo upanja je, ker od povsod čujemo, da so države dobrohotno sprejele papeževo pismo za mir. Posebno naš cesar je bil tega papeževega pisma vesel, ker se tudi on trudi za mir.

Toda če bi tudi papež s tem svojim pismom na vladarje takoj ne dosegel svojega namena, gotovo je, da to pismo namestnika Kristusovega ne bo v zgodovini človeštva nikdar pozabljeno. Zdi se, kakor da čujemo glas božji, ki grmi med razdivjane človeške strasti, glas ljubezni, ki vpije med grdo sovraštvo, glas pravice, ki se oglašja proti strašnim krivicam in ki skuša tudi zanprej uravnati življenje med narodi po božjih in naravnih zakonih v srečo človeštva.

Razno.

GOSPODINJSTVO.

Kuhanje sadja. Na 4 litre mlačne vode raztopi 1 kg sladkorja, vmešaj slabo žličko stolčene vinske kisline, mešaj na ognju, da se segreje vse skupaj, in odstavi, ne da bi zavrelo. Ko je pretekla ura časa, se bo zgostila raztopina, postala bo kakor glicerini. Dodatek vinske kisline je izpremenil navadni sladkor v grozdni sladkor, raztopina je postala mnogo slajša. Sadje pripravi kakor navadno in naloži v posode, pergamentni papir v topli vodi, ki je prepojena s salicilno kislino (na 1 vode 5 g kisline).

Sadje zalij z razprostino tako, da pokrije sadje popolnoma, zaveži dobro s pergamentom in postavi posode v globoko kozico, tako da se ne dotikajo. Zato obloži kozično dno s slamo ali z lesno prejo. Vode nalij v kozico toliko, da stoje posode do polovice v vodi, namoči star prt v vodi, izvij in pregni na tri gibe in pokrij kozico, nato jo postavi na ogenj. Kuhaj toliko časa, da se segreje vsebina v posodah na 100 stopinj, Celzija. Posode od pol litra se razgrejejo v četrt ure do te stopinje, v aparatu se segrejejo hitreje. Dalje nego pol ure se ne sme pariti sadje, ker postane neugledno, vzemi torej kozico od ognja in postavi kam, da se ohladi. Prta, ki pokriva, ni treba sneti. Ko je stalo 24 ur, segrej zopet na 100 stopinj, potem odstavi in segrej tretji dan še enkrat. Trikratno kuhanje ima namen, da uniči vse glivice. Na tak način kuhano sadje je dovolj sladko in se ne pokvari, dokler se ne odpre. V salicilni kislini namočen pergament brani dostopu glivic.

Oskoruše, jerebrike, drenove jagode, ošipke, gloginje, — opari in posuši. Kuhane s sladkorjem, vinom in žbicami so prav okusna in zdrava sadna jed. Te jagode in nešplje, čemzeve in babčeve jagode, dobrotovina, ternulje imajo v sebi toliko čreslovine in vinske kisline, da jih dodajejo večji sadjerejci

Mojster: „Mi je res žal, da vas ne morem sprejeti; je malo dela — če se vas vzamem, bodo drugi prikrajšani.“

Dninar: „Ah, tisto malo, kar jaz naredim, pač ne more komu škodovati!“

sadnemu moštu, ki dobi tako po njih barvo in okus, ne da bi trebalo dodajati kupljenih kemičnih snovi.

Sadno vino ima včasih zategel okus, posebno ono, ki je zmaščeno iz koščicaste sadja. Ta okus mu vzameš, če obesi v mošt, ko je že prekipel, vrečico, napolnjeno z bezgovim cvetjem.

Priljubljen gost. V velik hotel v Berlinu se je pripeljal gospod z dežele, ki je imel s seboj velike in težke zaboje, polne živil za svoje sorodnike in prijatelje v Berlinu. Povabil je one, ki bi dobili darila, k sebi v hotel in jim izročil tam njihove deleže. Ostalo je bilo še nekaj živil. Gospod je pozvonil in je velel klicati vratarja, hišno, glavnega natakara in sobnega strežaja. Vprašal jih je, ako hočejo svojo napitnino v denarju ali v živilih. Vsi so klicali navdušeno: »V živilih!« Glavni natakar je dobil petindvajset funtov krompirja, sobni strežaj dvanajst jajec, hišna funt masla, vratar veliko klobaso. Radodarni gost je ostal še dalj časa v Berlinu in ko je odpotoval, je pravil, da

ni bil še nikdar tako postrežen kakor to pot. Pri slovesu so ga prosili v hotelu, naj pride kmalu zopet v Berlin.

Za srednje sloje. Duh »civilizacije« in »humanite«, ki ne počiva nikdar, je naredil zopet korak napredovanja na polju zdravstvoslovja. Prejšnje čase so napravljali naši sodržavljanji dolge in drage izlete in potovanja za zdravljenje svoje preobilne telesne širine, tako v Marijine vari (Made in Austria) in v druge oddaljene divne kraje. Zdaj se bodo zdravili lahko bogati »Američani« doma, največji uspeh »humanite« je pa, da se udeležujejo tega zdravljenja lahko brezplačno manj premožni in ubožni sloji. Vesti, ki prihajajo iz vseh dežel Unije, nam obujajo upanje, da bodo letos uničeni povzročevalci grde boleznih debelice, na primer: moka, mleko, meso in mast. V srečnem »novem svetu« bo vladalo zdravje, ki je posledica in plačilo zmernosti. Naravno je, da se bodo udeleževale tega zdravljenja tudi naše drage zaveznice Italija, Angleska in Francija. Kdor želi več podatkov o novem načinu zdravljenja, naj se obrne na zdravnico gospodično Slaba Letina.

Zmes.

Ustregel mu je. Zdravnik odredi pacientu ricinovo olje; ko čez par dni zopet pride, vpraša ženo: »Je li vzela vaš mož ono olje?« — »Je,« odgovori žena. — »Kolikokrat pa je moral ven...« — Ona: »Oh, cel dan! Od 8. do 12. in od 1. do 6.«

Tako je! Sinček: »Oče, zakaj pušča avtomobil toliko dima za seboj?« — Oče: »Vidiš, to je zato, da se njegova številka ne vidi.«

Vabilo na naročbo!

Ilustrirani Glasnik

prične s septembrom nov letnik. Vabimo vse svoje naročnike, da hitro določijo naročnino 8 K za prihodnji letnik. Obračamo se pa tudi do drugih Slovencev, da se zglase z 8 K kot novi naročniki.

Ilustrirani Glasnik je najcenejši in najboljši slovenski list s slikami. Za novi letnik imamo pripravljenih mnogo krajših in več daljših zanimivih povesti; tudi slik bo raznovrstnih na razpolago.

Vključno vedno višjim tiskarskim stroškom ostanemo i za to leto pri dosedanji nizki naročnini, da si lažje vsakdo naš list naroči.

Uprava Ilustr. Glasnika.

Suhe črno in rdečo gobe

deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje: SEVER & URBANČIČ, Ljubljana, Wolf ul. 12

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana. Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višnjevec. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROSLICH, droger, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol

je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, sive in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2.70.

Rydyol

je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2.45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROSLICH, drogerija Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo.

Dijamante za steklarje morem dobaviti le še: St. 4 po . . . K 11.70 St. 5 1/2 po . . . K 16.—, ker je dovoz prekinjen in se more surovo blago dobiti le težko in po visokih cenah.

(Povzetje 85 vin. več.) Za rečno in solidno blago se jamči.

JAN GROSLICH, drogerija Engel, Brno št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu

če krema Grolich ne odstrani z zraven spad. umiv. praškom vse solne pege, maroge, solne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mlad, svežo in nežno. Cena K 6.65 s poštn. vred, 3 porcije K 17.—, 6 porcij K 32.50. Vse brez nadaljnjih stroškov. Jan GROSLICH, drog. Engel, Brno 365 (Morav.)